

DAVRANIŞSAL COĞRAFYA

2

Temel Kavramlar ve Disipliner EtkileŐimler

Davranışsal coğrafya, felsefi bakış aııları, araştırma odakları ve geliŐtirdiđi metodolojiler göz önünde bulundurulduğunda, ayrı bir alt disiplinden ziyade bir yaklaşım olarak düŐünölür. Beşeri coğrafyadaki davranışsal yaklaŐımlar, doğal afetler, kentsel ve kırsal sakinlerin yerleŐik ve doğal çevreleriyle ilgili kavrayıŐları ve insanların yerlerine duydukları duyguları da iıeren bir dizi konuya uygulanmıŐtır. >>> >>>>

1

DAVRANIŞSAL COĞRAFYA

Beşeri coğrafyada davranışsal yaklaşım, felsefi ve epistemolojik meselelerle daha bŸyŸk bir iliŐkiye girmeyi, Ÿretken etkileŐim kurmayı ve yakın disiplinlerle olan iliŐkiler ve beşeri coğrafyacılar iÇin kamu politikasıyla ilgili gŸncel toplumsal, çevresel ve politik konulara ilişkin kavramsal ve metodolojik temellerin atılmasına yardımcı olmuŐtur (Argent, 2017: 1).

DAVRANIŞSAL COĞRAFYA

Bireyin farklı gündelik yaşam ve toplumsal etkileşimlere ilişkin tutum ve eylemleri farklı disiplinin ilgi alanı olsa da özellikle ve öncelikle birkaç sosyal bilim alanıyla daha yakın olduğu bilinmektedir. Psikoloji (özellikle sosyal psikoloji), Antropoloji, Sosyoloji ve Coğrafya (Sosyal ve davranışsal coğrafya) disiplinleri, davranışsal yaklaşımla ilgili araştırma ve bilimsel değerlendirmeler yaparak, farklı bakış açılarıyla literatüre katkıda bulunmaktadır. Bununla birlikte davranış kavramı, hiç şüphesiz diğer birçok sosyal bilim alanlarında da çeşitli durum ve temalar bağlamında araştırma alanı olmakta ve çeşitli incelemelere konu olabilmektedir. Davranışsal yaklaşım, birçok disiplinin ilgi alanı olmakla birlikte, bunlar içinde en yakın olan başlıca bilim alanları: >>>>>

DAVRANIŞSAL COĞRAFYA

Psikoloji, insan davranıŐlarını bilimsel olarak inceleyen bilim dalıdır. DavranıŐ bilimlerinin alt unsuru olarak ferdi davranıŐları ve kiŐi dűzeyinde ruhsal olayları inceler. İnsan davranıŐları çerçevesinde ۆzellikle ferdin kendi bedeni ile ruhsal yapısı arasındaki etkileŐimden kaynaklanan psiŐik olayları ve durumları analiz eder.

DAVRANIŞSAL COĞRAFYA

Sosyoloji, toplum içindeki bütün sosyal grupları ve karşılıklı ilişkileri inceleyen bilim dalıdır. Sosyal grupların oluşumu, değişimi, başkalaşımı, çözülmesi ve yok oluşları gibi konuları inceler. Genel sosyolojinin yanı sıra, köy, kent, sağlık, iktisat, maliye, aile, hukuk, eğitim, spor, siyaset, din, kitle iletişim vb. alt dallara da ayrılmaktadır.

DAVRANIŞSAL COĞRAFYA

Antropoloji, insanların yaŐayıŐ biçimi ve onların meydana getirdikleri eserleri, ilk toplumlardan günümüze kadar inceleyen bilim dalıdır. Tarih, biyoloji ve sosyoloji bilimleri üzerine inşa edilmiştir. Buna ek olarak, tüm davranıŐların sergilendiği bir mekânsal örüntü, yani bir coğrafi ortam bulunmaktadır.

DAVRANIŞSAL COĞRAFYA

Coğrafya, insan mekân iliŐkiselliđini inceler. Bu etkileŐime iŐkin t¼m durum ve eylemlerin neden, sonuŐ ve dađılıŐlarına ilişkin ¼r¼nt¼leri, farklı yaklaşım ve metodolojik uygulamalarla aŐıklar. “*Mutlak, g¼receli ve iliŐkisel*” mekânsal yaklaŐımları ya da “*deneyimlenen, kavranılan ve yaŐanılan*” mekânsal ¼r¼nt¼leri analiz eder ve tanımlar.

Coğrafyanın, doğal çevreye ilişkin durum ve eylemlerden, bireysel davranıŐlara kadar geniŐ bir kapsam ve inceleme alanına sahip olması, disiplinin farklı bilimlerle -diğer ¼zellikle sosyal bilim alanlarında olduğu gibi- etkileŐimini kaŐınılmaz kılmaktadır. ¼zellikle sosyal ve davranışsal coğrafya alanları, toplumsal davranış kalıpları, nedenleri ve sonuŐları ¼zerine bilimsel değerlendirmelerde bulunmaktadır.

DAVRANIŞSAL COĞRAFYA

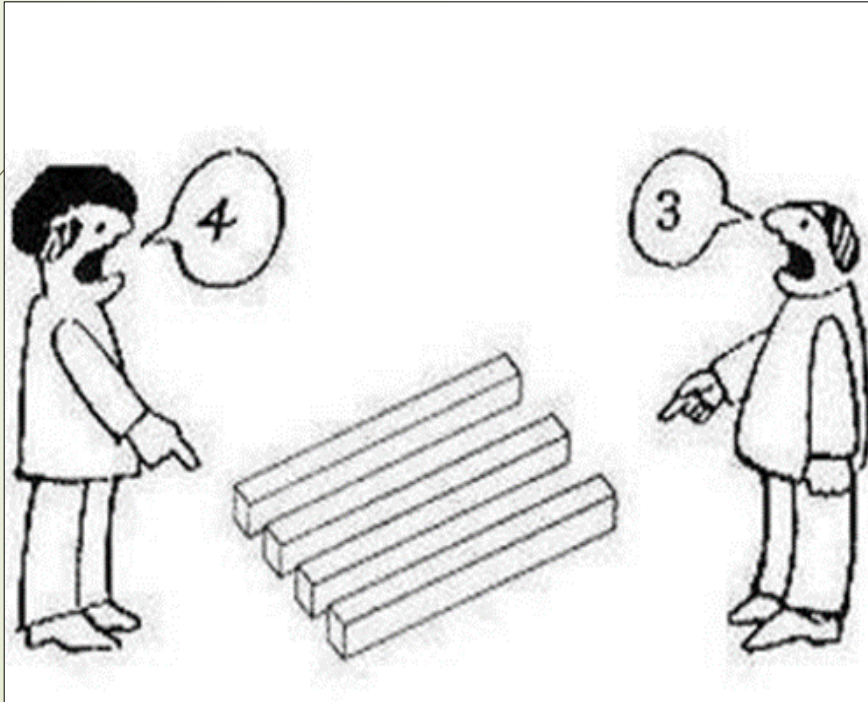
Algı:

Psikoloji ve bilişsel bilimlerde duyusal bilginin alınması, yorumlanması, seğilmesi ve dzenlenmesi anlamına gelmektedir.

Algı, duyu organlarımızca taşınan duyusal verileri örgütleyip yorumlamaktadır. İnsanların çevresindeki yer alan uyaranlara anlam verme sürecidir (Arkonaç, 1998: 65). Algı ayrıca; dış dünyadan gelen uyarıların, zihinsel olarak yorumlanması olarakta tanımlanabilir.

Algılar; ne gördüğümüzü, nasıl yorumladığımızı, neye inandığımızı, nasıl davrandığımızı bize göstermektedir. Algılarımız aynı zamanda zihnimizde değerler yaratmakta, problemler oluşturmakta ve bu problemleri de çözmektedir. Bu kadar güçlü bir özelliğe sahip olan algılarımız, birçok psikolog tarafından, “gerçek” olarak nitelendirilir (Johansson, Xiong, 2003: 232; Willimon, 2000: 22).

DAVRANIŞSAL COĞRAFYA

Ayaz, G. 2013. Matematik-Geometri Dersim. Bakış açısı.
<http://gokhanayazz.blogspot.com/2013/05/baks-acs.html>

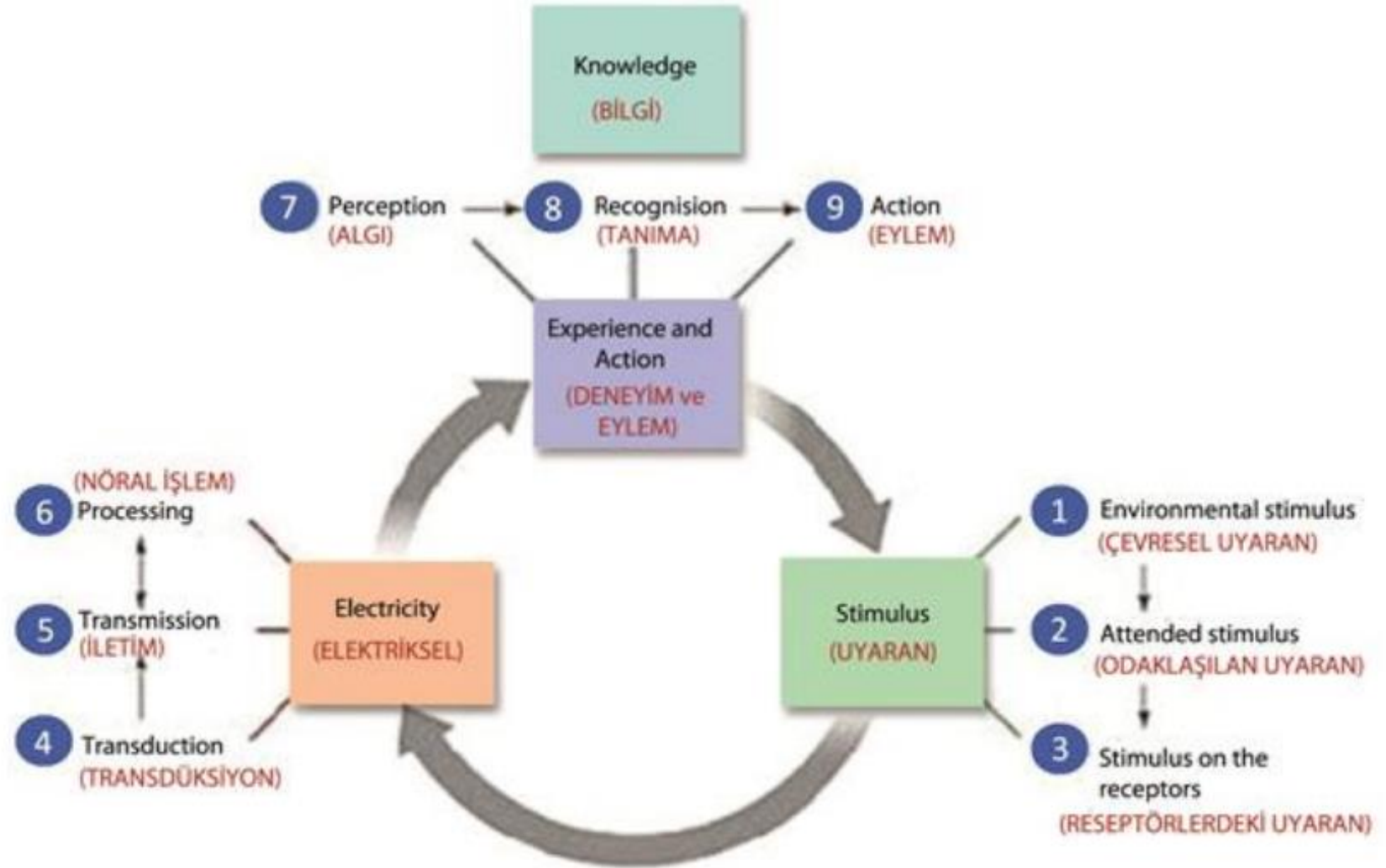

Kaynak: <https://twitter.com/lazmavisi/status/939220022974611457> adresinden alındı. 05.06.2018

DAVRANIŞSAL COĞRAFYA

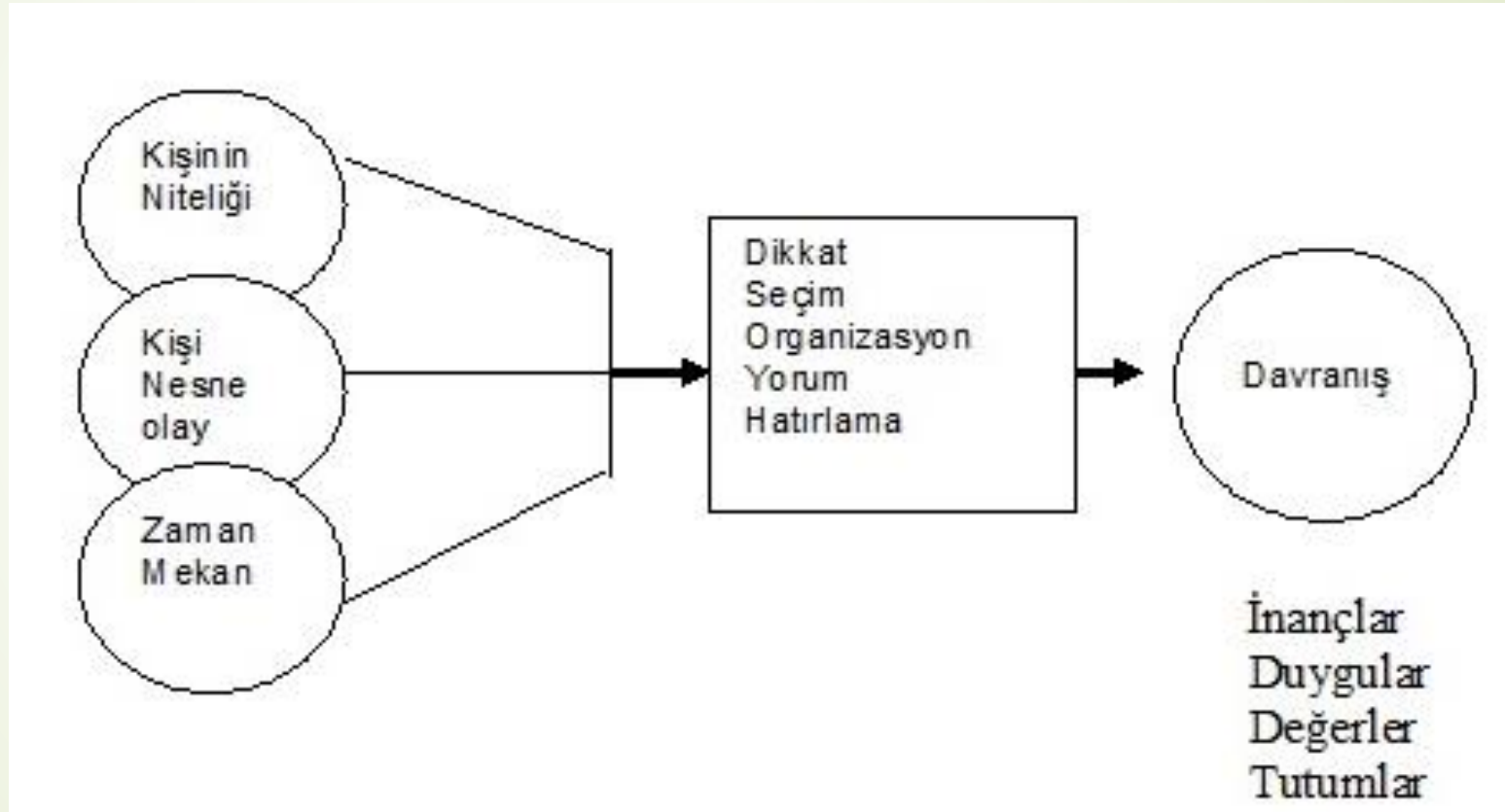
Stupak (2000), Cialdini'nin (1984) yapmıő olduğu çalıőmasına atıfta bulunarak, algıların, tecrübeye dayanan algı ve zihinsel algı olmak üzere iki şekilde oluőtuėunu ifade etmiőtir. Cialdini, "*Tecrübeye dayanan algı*"nın, görme, duyma, dokunma, koklama ve tat alma şeklinde duyularımız ile geliştirildiğini, "*Zihinsel algı*"nın ise, bir őeyleri bilme şeklinde adlandırılan altıncı his olarak tanımlanabileceğini ifade etmiőtir. Bu bağlamda zihinsel algının ifade edilmesinin daha zor olduğu söylenebilir. Aynı zamanda hem tecrübeye dayalı hem de zihinsel algı olarak, her insanın sahip olduğu bir algı erevesi vardır. Bunun nedeni insanların bilgiyi iőleyip, depolaması; dıőarıdan edindiği bilgiyi sahip olduğu inanç, his ve çevresine bağlı olan karıőık bir aė içerisinde őekillendirmesidir (Stupak, 2000: 253).

Şekil 2. 1: Algısal Süreç Şeması (Goldstein, 2009)

DAVRANIŞSAL COĞRAFYA

Algılama Süreci

Algılama Süreci: Kaynak: <http://www.uzaktan-egitim.net/?pnun=123&pt=8.1+%C4%B0leti%C5%9Fim+ve+Etkile%C5%9Fim>

DAVRANIŞSAL COĞRAFYA

Çevresel Algı:

İnsanın çevre ile ilişkisi herkesin kendi kafasındaki dünya imajına dayanmaktadır.

Wright'in ifadesiyle:

“Bilinmeyen ülkeler *-terra incognitae-* içinde en çekici olanı insanların kafalarında ve yüreklerinde yer alandır... Tüm dünya, bu nedenle, minyatür *terra incognite*'lerden *-genel bir imaj içinde birbirine bağlanmamıő kişisel & özel dünyaların kısımlarından-* meydana gelen yamalı bir bohça gibidir” (akt: Tümertekin, Özgüç, 1998: 55).

DAVRANIŞSAL COĞRAFYA

Ne bilinmeyen ülke olarak anılan insanların kendi zihinlerindeki dünya imajı, ne de gerçek (dıŐardaki) dünya, coğrafyayla tam tamına denk düŐer. Aslında söz konusu imaj, nesnel (objektif) evre, diğer bir ifadeyle coğrafyacılardan öteden beri incelemeye çalıŐtıkları “gerçek dünya” kadar önemlidir. Fakat bunun yeterli bir Şekilde ele alınmadığı kabul edildiğinden beri, özelikle 1960’lardan hızlanarak, birçok coğrafyacı insan-evre iliŐkisini daha iyi anlamak için öznel (sübjektif) evreye, yani “*her insanın kendi algıladığı biçimiyle çevreyi*”ye daha fazla önem vermeye baŐlamıŐtır (Tümertekin, zg, 1998: 55).

DAVRANIŞSAL COĞRAFYA

İnsanın dıŐında bulunan topyekün çevre, yani *coğrafi çevre*; bunun içinde insanın faaliyet gösterdiği çevre *-fonksiyonel çevre-* vardır ve burası, farkında olsun ya da olmasın, dünyanın insan davranıŐlarına etki eden çeşitli kısımlarını kapsar. İnsanların farkında oldukları asıl çevre ise *algılanabilen çevre*dir. İnsanların algılarına göre davranıŐta buldukları *davranışsal çevre* ise kiŐiye göre deđiŐen, çok daha sınırlı bir çevredir (Şekil 1). Dolayısıyla “çevre” kavramı, yalnızca fiziki çevreyi kapsamamaktadır.

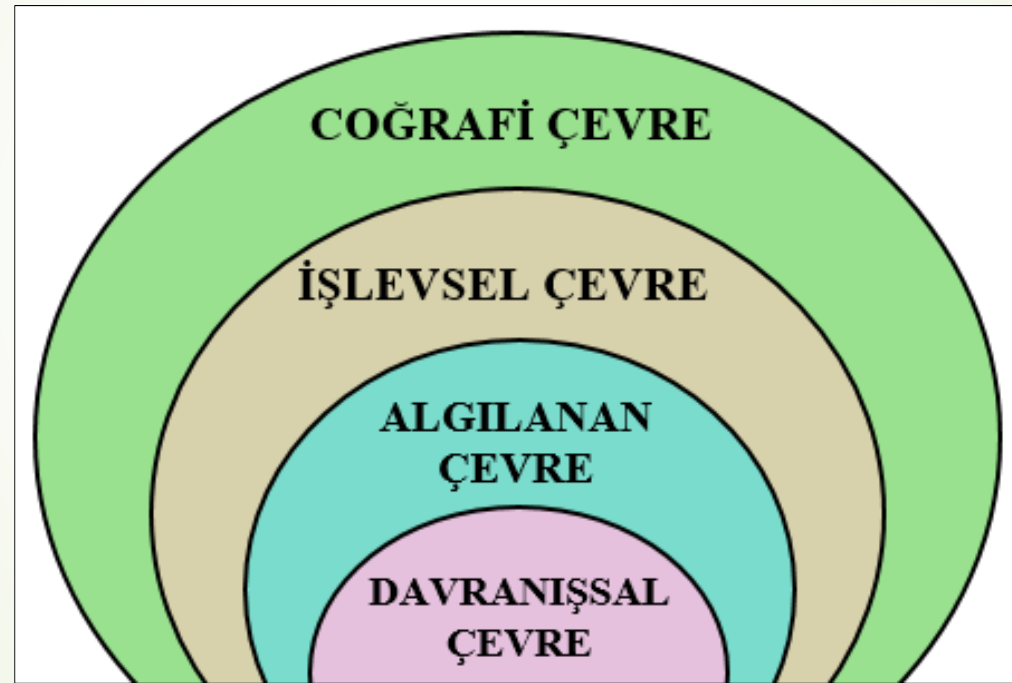
DAVRANIŞSAL COĞRAFYA

Coğrafyacılar “çevre” tanımlarını, beşeri faaliyetlerde çok daha önemli olan, doğal çevrede insanın yaptığı değişiklikler sonucu meydana gelen yapılaşmış çevre ile toplumsal çevreyi de içine alacak şekilde genişletmişlerdir (Saarinen, 1969; Gould, 1977; Gould ve White 1986). Hatta çok büyük meropolitan alanlarda görüldüğü gibi, insanların giderek doğal çevre ile olan ilişkisinden söz edilemeyecek bir duruma gelinmiştir; günümüzde insan ormanları, yeşil alanları, sulak alanlarıyla çok büyük ölçüde kendi yarattığı yapay ya da insan yapısı çevrede yaşamaktadır artık (Tümertekin, Özgüç, 1998: 55).

DAVRANIŞSAL COĞRAFYA

Coğrafyacılar “çevre” tanımlarını, beşeri faaliyetlerde çok daha önemli olan, doğal çevrede insanın yaptığı değişiklikler sonucu meydana gelen yapılaşmış çevre ile toplumsal çevreyi de içine alacak şekilde genişletmişlerdir (Saarinen, 1969; Gould, 1977; Gould ve White 1986). Hatta çok büyük meropolitan alanlarda görüldüğü gibi, insanların giderek doğal çevre ile olan ilişkisinden söz edilemeyecek bir duruma gelinmiştir; günümüzde insan ormanları, yeşil alanları, sulak alanlarıyla çok büyük ölçüde kendi yarattığı yapay ya da insan yapısı çevrede yaşamaktadır artık (Tümertekin, Özgüç, 1998: 55).

DAVRANIŞSAL COĞRAFYA

Şekil 1: Çevrenin davranışsal sınıflandırması (Sonnenfeld, 1977).

DAVRANIŞSAL COĞRAFYA

Tutum:

“Bireye atfedilen ve bireyin psikolojik bir obje ile ilgili düşünce, duygu ve davranışlarını düzenli bir biçimde oluşturan eğilim”. İpek ve Bayraktar (2004)’a göre, tutum, “bir kimsenin ele alınan herhangi bir nesneye, duruma veya olaya karşı olan olumlu veya olumsuz tavrı” olarak tanımlanmaktadır. Tutum; “bir bireyin nesnelere, insanlara, yerlere, olaylara ve fikirlere karşı lehte ya da aleyhte gerçekleşen duygusal eğilimi” olarak tanımlanmaktadır (Papanastasiou, 2002). Belli bir sosyal obje konusunda bireylerde var olan ve bilişsel, duyuşsal, davranışsal yanlar taşıyan gizil eğilimleri ifade etmektedir (Bilgin,1985). “Oldukça organize olmuş uzun süreli duygu, inanç ve davranış eğilimi” şeklinde tanımlanmaktadır (Cüceloğlu, 1996).

DAVRANIŞSAL COĞRAFYA

Değer:

“Bir sosyal grubun veya toplumun kendi varlık, birlik, iŐleyiŐ ve devamını sağlamak ve sŸrdŸrmek için Ÿyelerin çoğunluğu tarafından doğru ve gerekli olduğu kabul edilen, onların ortak duygu, dŸŐnce, amaç ve menfaatlerini yansıtan, genelleŐtirilmiŐ temel ahlaki ilke ve inançlar”. Yapıp-eden bir varlık olarak insanın bŸtŸn eylemleri mutlaka bir “*değer*” ile ilgilidir. O halde değer; “insanın yapıp-ettiklerini determine eden ilke ya da ilkeler bŸtŸnŸ” olarak tanımlanabilir. “Yapıp-ettiklerimizi belirleyen, yŸneten, yŸnlendiren, onların temelinde yatan ilkeler değer kavramıyla anlam kazanır.” Bir “değer” ile iliŐkili olmayan hiçbir insan davranıŐı yoktur (Uysal, 2003: 52).

DAVRANIŞSAL COĞRAFYA

Değer kavramı, sosyokültürel değişkenlere göre birbirinden farklılıklar göstermektedir. Bu durumu olgular bağlamında anlatmak gerekirse: Havanın sıcak ya da yağışlı olması bir doğal olgu, İstanbul'un fethi bir tarihsel olgu, bir ressamın yaptığı resim de sanatsal olgudur. Bugün örneğin havanın ısısınının 20 °C olması ya da m² şu kadar kilogram yağmur düşmesi vb. bu olayların olgusal yönü ile ilgili ve herkesin fikir birliği ettiği şeylerdir. Ancak, bahçesini sulamak isteyen bir bahçıvan için, havanın yağmurlu olması çok “iyi” bir şey olmasına rağmen, çömleklerini kurutmak isteyen bir çömlekçi için “kötü”dür... Bir ressamın tablosu bana göre “güzel” iken, bir başkasına göre pekâlâ “çirkin” olabilir. İşte *değer* kavramı, olgusal açıdan herkesin ittifak ettiği olaylara yüklenen farklı anlamlarda, onlara atfedilen önem ile karşımıza çıkıyor (Arslan, 1998:108).

DAVRANIŞSAL COĞRAFYA

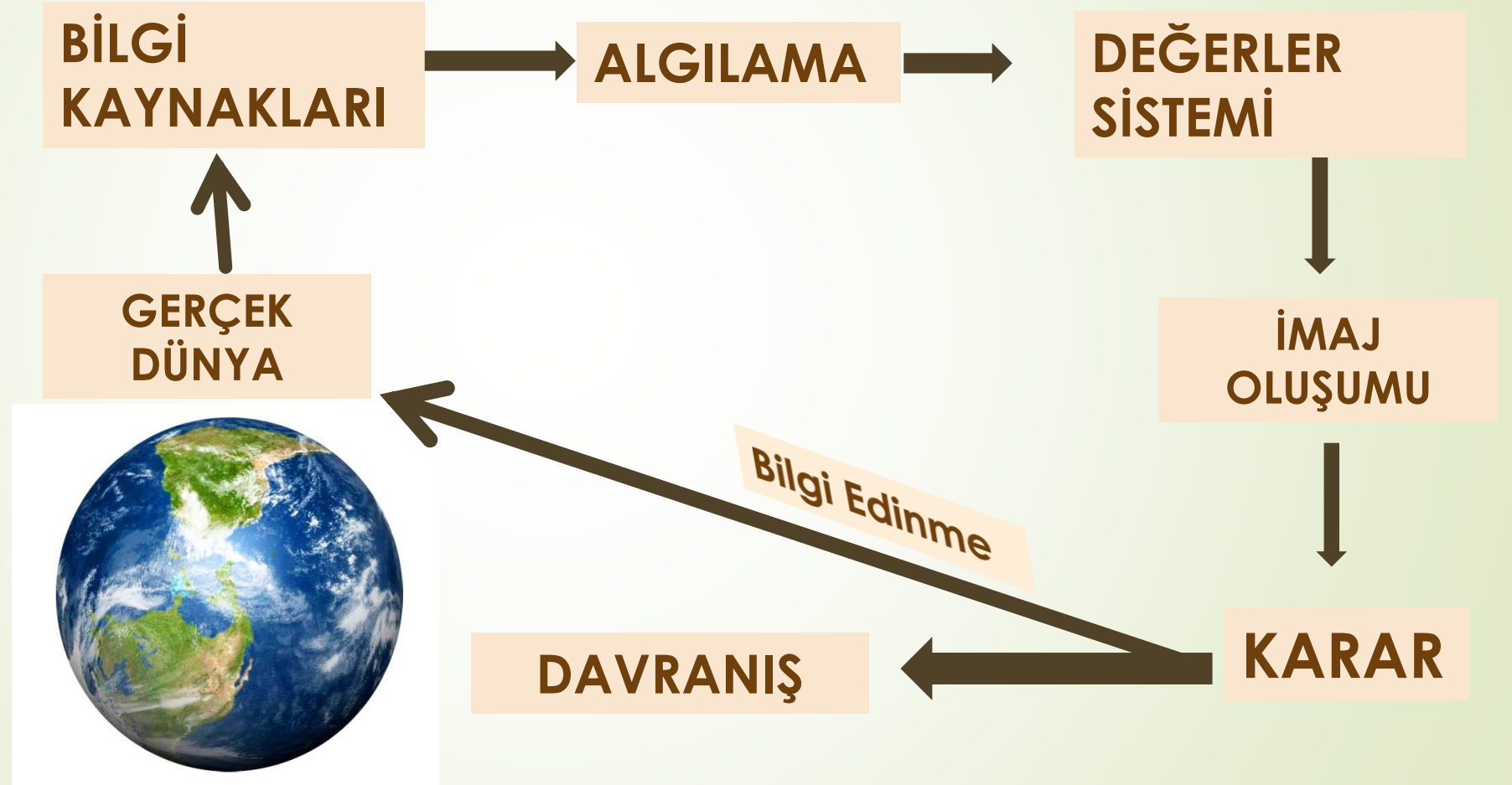
İmaj:

Bir kiŐinin, ũlkenin, kurumun yada herhangi bir nesnenin baŐkalarının zihninde oluŐturduėu genel görünüŐ (TDK, 2018). Bir kiŐinin veya bir nesnenin nasıl olduğuyla ilgili olarak, bireyin aklında oluŐan bir fikir ya da bir resim. Okuyucunun veya dinleyicinin, okuduğu veya duyduğu kelimelerden oluŐan ve zihninde yer edinen bir resim veya fikir (Cambridge Dictionary, 2018). Orijinal uyarının yokluğunda, önceden algılanan bir kiŐi ya da nesnenin zihinsel temsili- resmi (Dictionary.com, 2018). İmaj evresel uyarıcı olmadan görülen bir Őeydir. Başka bir anlatımla imaj geçmiŐin algısıdır (Aliağaoğlu, 2007:19).

DAVRANIŞSAL COĞRAFYA

İmaj:

Bir kiŐinin, canlı ya da cansız nesnelere ilgili hatırladığı ya da hayal ettiği bir düşünce ya da resimdir. Kısacası imaj, insan veya insan dışı varlık ve nesnelere ilgili olarak, bireyin zihninde yer edinen fikir ya da hayali resimlerdir. Dolayısıyla imaj, dinamik, değişken ve karmaşık bir kavram olarak ifade edilebilmektedir (Rao, 1994:33).

DAVRANIŞSAL COĞRAFYA

İzlenimler, istemli ya da istemsiz kişileri etkilemekte ve imajı oluŐturmaktadır (Erdoğan ve Gönüllüoğlu, 2006:49). Bu çerçevede imaj, beyinde ortaya çıkan algılama biçimini, insanların tavır ve tutumlarını da etkileyen unsur olarak karşımıza çıkmaktadır (Pajunen, 2006:1269). Bu yönden bakıldığında imaj; bir objenin insanlar tarafından bilinmesini, tanımlanmasını ve hatırlanmasını sağlayan (Rao, 1994:33) ve insanlar tarafından o obje ile ilişkilendirilen anlamlar bütünü (Whetten ve Mackey, 2002:397) olarak tanımlanabilmektedir. Bir başka tanımlama da imaj; kişilerin bir obje hakkındaki inanışlarının, düşüncelerinin, hissettiklerinin, izlenimlerinin ve etkileşimlerinin bir sonucu olarak ortaya çıktığı belirtilmektedir (Zey ve Ferrell, 1981:189).